

[illegible]

Ահա այս օրինակ զոհողութեանց համար է որ մեր բնութագրողին հասարակութիւնը ըստ արժանւոյն գնահատած է մեր թերթը եւ հակառակ անտեսական տագնապին, հացերու սղութեան, ողջմանց առատութեան եւ օգերու ջնդեցման, . . զմեզ զարհուրելի կերպիւ կը քաջալերէ բնաւ ախանջ չդնելոյ մեր այս օրինակ առաւել

լուծեանց վրայ նախանձողներու չարքի մը որոնք յայտնի ստախոսութիւն կը յերկրեն, զոր օրինակ, իբր թէ մենք մեզի ներկայացեալ յօդուածոց համար զբաւ կը պահանջեմք. կրժնի տկնկալութեամբ քննադատութիւններ կրնեմք եւ մէկ շարաթուան օթեկ լուրեր կուտամք եղեր. եւայլն եւայլն եւայլն:

Մենք այսպիսեաց վրայ կը խղճամք վասն զի մեր լրագրոյն արտաքոյ կարգի սպառամը իրենց փոքի ցաւ եղած է, վասն զի յայտնապէս կը նշմարուի որ եթէ այսպէս երթամք պարտաւորուած եմք կիւրակէ օրերն ալ հրատարակելու, եւ յիրաւի այս զոհողութիւնն ալ պիտի ընեմք ամեն լիաւ աչք առնելով մեր բնատոհմային հասարակութեան օրոքն համար որոնց աներկեւան յառաջողութիւնը մեր լուսապստիկ պիտի կազմէ, ուստի իբր պատասխան ամենեցուն կը շարունակեմք մեր գործը եւ կը շատանամք միայն մեր բնաբանը որ միջնադարեան կոշտ դարաշուք մը թարգմանուած է՝ Սողոմոն բանաստեղծի այն հռչակաւոր պարբերութիւնը՝ պարզ, կոկիկ, եւ մաքուր աշխարհիկ ամենուն հասկնալի լեզուաւ մը թարգմանելով, կը շատանամք կըսեմք, եւ կը վերջացնեմք:

«Տեղ չատ կըլլայ աղէկ մարդի
Եւ եղաւ որ չատ թշնամի»

ՇԱԳՈՒՄ ԽԱՂԻ ԹՂԹԻ

Թէ զանազան թուականներ կան մէջտեղ խաղի թղթին ծագման վերաբերող, բայց զանազան ստուգելու կամեալութիւն չունենալս մի՛ մեղադրեր, ազնիւ ընթերցող, մէկ երկու թուականներու հանդիպեցայ թէ եւ՝ որոնք իրենց հաւանականութիւնն ալ ունէին, բայց անոնց ստուգելն իմ դարձս չէ, միայն նկատելի որ անոնք նոր-կէկ էին, բայց իմ գտածս, այսինքն աչքիս զիտածը աւելի հին է, եթէ գտնուի մէկը որ ցուցնէ թէ՛ խաղի թղթին ծագումն իմինէս հին է, սիրով նոր բան մ'ալ սովորած կը համարեմք մենք զմեզ: Համեմատութեանս ըսելիք չունիք ս'ա՛:

Աւստիկ պատմութիւնս:

Ընդհանրապէս թուականը հինգ դար եւ հինգ տարի, (ըսել է կրնանք եւ պարտինք տասն յոթելեան նուիրել... արգարեւ պէտք էինք տօնել այդ մեծ էակին ալ ծնունդը կամ գործածութիւնը, եւ մենք անհոգութեամբ միտք անդամ չըրինք. ինչ ապերազատ ենք):

... Խաղի թուղթը 1392 ին հնարեցին Կարոլոս Զ-ի տկարութեան միջոյն զինքը զբօսեցունելու համար: Այդ վերնապահին սակերիչն եղող Կարոլոս Փոփարի մէկ հաշուեցուցակը կայ, սակերիչը գծադրիչ Ժադմէն Կրէն-կօնէօրի տուած է Բարիդեան ՅԻՍՈՒՆ ԵՒ ՎԵՑ ուր, երեք ոսկեզօծ եւ զանազան գոյներով խաղի թուղթի համար. եւայլն: Թղթին հնարման համար պատեւադմիկ անձնաւորութեանց պատկերները գործածուելէ զատ, առաջին խաղն ալ Քիլիքն է, (թերեւս ո՛չ այժմեանը,) եւ ըստ Հոյր Տանիէլի, յիշեալ թուղթը խորհրդանշանակաւ, այլաբանական, քաղաքական եւ պատմական է: Ասոր համամիտ են ամէն պատմաբանք:

Աստի այսինքն մէկնոցը, լատիներէն է, որ զրամի կտոր, հարստութեան մասն մըն է: Սպարիկ-քրեֆը, որ աւստրայսինքն (եօննա) կը նշանակէ, եւ մարգագետիններու մէջ առատօրէն կը գտնուի, կը ցուցնէ թէ, զօրագետ մը իրեն բանակիտող ընտրելու է այնպիսի վայրեր, ուր կարենայ դիւրութեամբ իւր բանակը ապրեցունել:

Մաջան կը ցուցնէ զինուց շտեմարանները եւ օրիան, տեսակ մը նետ, ամուր ու ծանր, այդպէս կըսէին, ըստ որում անոր սլաքը քառակուսի (քառո) էր, (արդարեւ հին թղթերու օրեան այժմեանին նման լեցուն չեր, թէ եւ հինգ դար առաջուան ձեւը չենք գիտեր):

Գուրան «քէօր» (որ է սիրտ) զօրագետներուն եւ զինուորներուն անվերելութեան ակներեւ խորհրդանշն է:

Զորս թագուհիները, (նախնական թղթին) Դաւիթ, Ալէքսանդր, Կեսար եւ Մեծն Կարոլոս, քառախաղի զատիկ) մէջ գլխաւորներն են: Ասոնք կը նշանակեն թէ, (լաւագոյն գունդերն իսկ մեծ բան մը չեն արժէր առանց իրենց զօրավարներուն փորձառութեան եւ քաջութեան):

Ժամանակաւ «մանկաւիկ» (վարդե) տիտղոսը պատուաւոր էր, մինչեւ որ աւատական մեծերը ատիկայ զինելով ասպետի վերածեցին, ուստի այդ բարձր դիրքին համեմատ, չորս «ասպետներ» պաճախ, վարդե, բայց ոչ ծառայ թարգմանեալ) անուանեցին Կարոլոս Է-ի թագաւորութեան ատենի անուանի սպաներու անունով, որք են Օմիէ, Լանսէլօ, Լահիւ եւ Հէքթոր: Արդարեւ թուղթի այն տտեհուան վաճառականը Լանսէլօ անունը վերցնելով, Սպարիկ տապալին վրայ իւր անունը անցուց, բան մը, որ արգելք չեղաւ թուղթը շատ ծախելու, թէ եւ ինք մեծ սպայ մը չէր սակայն:

Գալով չորս աղջկանց, ասոնցմէ մին Բեմինա անուն ունէր որ Արթիմիի տառաշրջութիւնն է, ասիկա Կարոլոս Է-ի կին Մարի տ'Անժուէն է: Բաշեղ անունը կրողը՝ զեղանին Սորեյն է, Պալլաս, խրոխտն ու խելանին, Օրլէանի Կոյսն է, կըսեն, եւ Ժիւսիք, հին կտակարանի ըսած Հոդեփեանեաց զխառող զեղաղնուհին չէ, այլ Իզապօ տը Պալլիէրն է, որ մարդ չըսպանեց...:

Մաջանի քաղըջին մէջ դիւրաւ կը ճանչցուի Կարոլոս Է Դաւիթի պատկերէն, որ իր աներէն, Սաուդէն եւ իր որդին Արթուրովէն հալածուեցաւ կամ յարձակում կրեց, իրապէս հանգունատիպն է Կարոլոս Է-ին:

Մա'րդիկ, մի մոռնաք թէ երախտապարտ ենք խաղի թուղթին, զի ձմեռը տաքուկ կրակարանին չուրջը բուրուած ատենինս, երբ ալ խօսուրուտելէ յօգնինք, սեղանին չուրջը կը բուրէ մեզ եւ ախանայիչով, ի՞նչ եխզով խոզով ինչպէս որ պապերնիս եւ հայրերնիս, նոյնպէս ալ բռէ՛Քայով, բիքէթով եւայլն մեզ կը գուարճացնէ...:

Ուստի ձայնակցելով գոչենք, կեցցէ՛ խաղի թուղթն...:

Ընթերցող, այսչափով յոբելեան կատարած եղանք թէ ոչ:

Վ. ՔԻԻԲԷՃԵԱՆ

ՎԱՐԺՈՒՀԻՐ ԹԷ SUSU

Դժբաղադար շատ ճշմարտաման էր Ծաղիկի ճրգ թիւով ՎԱՐԺՈՒՀԻՐԻՆ նկարապրութիւնը ուր իր անամիս, ամբարտաւան ու սուգաւ նկարագիրը կը պարզէր դեռաւորիկ «մատամը» այն նրբին երազներով որ պատշաճօրէն կը ներկայացնէ իր անձուկ ու տափակ միտքը:

Այսպէս չե՞ն «հայլայֆի» կրնարը մեր մէջ, դո՛նէ անոնք որ իրենց ամուսինին բերած են քանի մը հարիւր լիբա իբր դրամօթիս: Եւ ան խեղճն ալ՝ չլացած այդ ոսկեկտուրէն՝ թո՛ղ կուտայ որ ազա՛ծն ընէ մատամը, ու նոյն իսկ իր վրայ տիրապետէ քմահաճօյքներովն ու անտանելի դուռզութեամբը: Եւ երբ ափուսնը տեղի կուտայ՝ ա՛լ հասկնայի է խեղճուկ հայ վարժուհիին վիճակը որ ապրուստի սիրուն համար գայեր այդ տունն է ինկեր:

«Ուրի՛շ բան են սա Եւրոպացի վարժուհիները կամ չլոյսնալիս կոչուած դասակարգէն եղող վարժուհիները: — Անոնք լաւ գիտեն ինքզինքնին յարդել տալ, մատամին սիրտը շահել ու հայուհիէ մը շա՛տ աւելի գնահատուիլ վարձատրուիլ: Ինչո՞ւ. որովհետեւ անոնք օտա՛ր են, անոնք առաջին օրէն զգացուցած են «մատամին» թէ իրենք այն տեսակ վարժուհիներէն չեն՝ որոնց կրնաս կատարել տալ վարժուհիի դերէն ու պաշտօնէն դուրս ուրիշ դերեր ալ՝ որոնք զինքը շատ կը մօտեցնեն յայն «մատամին» տատայի, բարամանայի, սպասուհիի թիւերուն:

— Վարժուհի չունի՛նք, էֆէնաթիմ, չունի՛նք: Մեր հայ վարժուհիները ճկուն չե՛ն, յարմարիլ չե՛ն գիտեր. կո՛չտ են, հաճելի ըլլալ՝ պարագային համեմատ վարուիլ չեն ուզեր, մարդ դժկամութեամբ կուտայ տուած փառան: Ո՛ւր Ծրանսըզ վարժուհիներուն հաճոյակատար ու ճկուն բարեկրթութիւնը՝ ո՛ւր Հայ ազգիկներուն կոչտութիւնը. բայց ի՛նչ ընեմ, չե՛մ ուզեր տղոցս խնամքը օտարին յանձնել — ազգ. դաստիարակութիւնէն, մայրենի լեզուի ուսումէն զրկել:»

Այսպէ՛ս կ'ըսեն մեր նշանակած դասակարգէն եղող ծնողքները որոնք սուտին հետ կեղծիք ալ կը խառնեն, տո՛հմասիրութիւն ծախել կ'ուզեն, մինչդեռ Հայ վարժուհիին նախապատուութիւն տալու նպատակն ուրի՛շ բան է քան ինչ որ կ'ուզեն հասկցնել: Ոչ-հայ վարժուհին՝ կա՛մ Եւրոպացի կա՛մ լըվանիէն՝ վերջապէս օտա՛ր է. ուրի՛շ հմայք ու ազդեցութիւն ունի, ան՝ առաջին օրէն՝ զգացուցած է թէ ինք չի՛ կլլեր, չի՛ կրնար կատարել ամէն ինչ որ տիկինին կամքը ուզէ, եւ մեր Հայ տիկինն ալ իր տկարամիտ օտարասիրութեամբ վարժուած է անոր տեղի տալ: Ի՛նչ անցեալ օր էր, նկարագրի ու կամքի տէր հայ վարժուհի մը որ գիտէ մաքի ու սրտի հարստութեան ո՛ւ գրաւի՛ն տարբերութիւնը՝ առաջին օրը որ ներկայացաւ Տիկին Կ. . . հանին տունը, Տիկինին առաջին բառերէն ու շարժումներէն հասկցաւ թէ որո՛ւ հետ է դուր՝ եւ իսկոյն զգացուց անկիրթ ու անքաղաքավար Տիկինին թէ ուրի՛շ կերպ վարուելու է իրեն հետ՝ եթէ կ'ուզեն որ ինք ստանձնէ իրենց երեք զաւակներուն դաստիարակութիւնը: Հետեւանքն ա՛ն եղաւ որ Օր. Բ. (վարժուհին) ութ օր միայն կեցաւ նոյն տան

մէջ եւ հեռացաւ՝ քաղաքավար կերպով առարկելով միայն թէ ինք վարժուած էր զպրոցի մէջ պաշտօն վարելու եւ ոչ տունի մէջ: Օր. Բ.ին յաջորդեց ուրիշ վարժուհի մը՝ Օր. Հ. Զ. որ առաջին վայրկեանէն զգաց թէ միջավայրը անտանելի է եւ սակայն համբերեց ու լռեց՝ մէկ կողմէ տիկին Կ. . . հանին ամարգութեանց ու միւս կողմէ անոր շիտացած զաւակներուն անլուր անառակութեանց, որոնց սկզբնապատճառը նոյն իսկ իրենց մայրիկն էր. օր մը տղաքը հաճոյք կը գգային լուցկիով բռնկցնելով վարագոյները. վարժուհին բնականաբար կ'արգիլէ. տղաքը կը բողոքեն իրենց մօրը թէ զիրենք կը ծեծէ վարժուհին. մատամն ալ, ազոյ ներկայութեան կը յանդիմանէ եւ կը խայտառակէ հէգ վարժուհին որ վերջապէս տունէն կը մեկնի պատրուակելով թէ. . . ՆԱՆՆՔ՝ ունի: Եւ ի՛նչպէս մնային խեղճերն այդ տիկնոջ հետ միեւնոյն յարկին տակ. քանի որ Տիկինը, բայց այն անհանդուրժելի կոպտութենէն ու գռեհիկ վարմունքներէն, ունի նաեւ. . . ջղային տաղնապներ:

ՎԱՐԺՈՒՀԻՐ

Բերա, 18 օգոստ. 1897

ՎԱՐժԱՐԱՆԱԿԱՆ

Այս վարժարանական խնդիրը լրացիրը ունի օրուան խնդիր ընելով երկար յօդուածներ հրատարակելին եւ իրաւամբ, այս կենսական խնդրոյն վրայ որչա՛փ երկար խօսուի դարձեալ քիչ է, միայն տարբերութիւնը խօսելուն կերպին վրայ է. բացատրենք մեր միտքն:

Ունանք ազգային վարժարանաց համար Գեղմանական միթորը առաջարկեցին, ունանք Գաղղիականը այլք Անգլիկանը, վերջապէս մէկը չեղաւ ըսելու թէ ընդհանուր վարժարանաց մէջ աւանդուած ըլլոր ուսումնին կարե՛լի է որ աշակերտ մը ամբողջովին ուսունի, մանաւանդ որ վարժարանաց անօրէնները կարծես իրարու հետ կը մրցին ուսմանց ցուցակներուն մէջ ճշմութիւններ աւելցնելու: Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն, Անգլիերէն, Թուրքանութիւն ճարտասանութիւն. . . եւայլն, եւայլն, ալ ինչ գիտնամ հաղար տեսակ խեղկատակութիւններ՝ որ ինչպէս ըսինք, անկարելի է որ աշակերտ մը անոնց ամէնը կատարեալպէս ուսանի, որչա՛փ ալ ընդունակութիւն ունենայ այն:

Ընտանեաց հայրեր կարգ մը վարժարանաց չպարեալ եւ ուսուցիկ ազդերէն հրապարուելով կը շարունակեն իրենց տղաքը զրկել հոն եւ ի՞նչ կրլայ հետեւանքը եթէ ոչ տարուէ տարի փխնիկ թոթթակ ուսումնաւարտներ կը տեղան ազգին գլխին, այնպէս որ մի քանի տարիէ ի վեր ուսումնաւարտի այն աստիճան պարարտութիւն կայ հրապարակին վրայ որ՝ դորձ փնտռող երիտասարդներ վիտալ սկսած են: Այսու հանդերձ մրցանակաբաշխութիւններ, քննութիւններ անընդհատ կը շարունակուին:

Այս տարի բարեկամ մը վարժարանի մը տարօրինակ քննութեան ներկայ գտնուած ըլլալով հետեւեալ նկարագրութիւնը կ'ընէ:

կարմիր կանանչ եւ դեղին լաթերով զարդարեալ էր սրահը. տիկնանց եւ արանց բազմութիւն մը անհամբեր կսպասէր: Բազում անգամ զանգակը հնչելէ վերջը, զըլուխը կնտակ եւ պեխերը խնամով ներկեալ Տնօրէնը հարցովործն սկսաւ:

— Արահամ ե՞րբ ծնաւ...

— Հինգ տարի առաջ:

— Խենդեցա՞ր ծօ...

— Տէր Աստուած, պղտիկ եղբօրս քանի տարեկան ըլլալը չե՞մ դիտեր, ասկէ զատ մայրս միշտ կըսէ թէ Ս. Յակոբին չորսը լմացուց հինգը մտաւ:

— Շատ աղէկ, Արաշէս ո՞վ էր...

— Մեր մահալլէին քէօշէն թիւթիւնճի էր ետքը թօփ նետեց, հիւսա պօշ կը պտըտի:

Այս միջոցին հանդիսականներէն մին հետեւեալ հարցումը ուղղեց յիշեալ հանճարամիտ աշակերտին:

— Օգն ի՞նչ է:

— Քիչ մը օդ բեր որ բացատրեմ:

— Օգը ուսկից զանամ...

— Չգտնուած բանի մը ի՞նչ ըլլալն եւ ի՞նչ գիտնամ:

— Ապրի՞ս ծօ, զոչեց գնտակ զուլտ անօրէնը, այս պատասխանը ռոտանալը եղաւ. ըսէ տեսնեմ աշխարհի նշանաւոր մարդիկներն ո՞վ են:

— Ի մէջ բազմաց նշանաւոր են Տէլի ճօրճին, աղւորիկ Մամա սիմիաճին եւ Թրամամինը:

— Գաղղիա աշխարհի ո՞ր կողմն է:

— Այդ խնդիրը Մարսիլիոյ թղթատար չոգենաւին հարցնելու է:

— Ինչու համար ձմեռ օրերը կը կարճանան:

— Խիստ պարզ է, ցուրտէն կղկտելով կը կարճանան:

— Պօլիս օրինակի համար ժամը վեց եղած ատեն Գերմանիա ժամը քսնի՞ն է:

— Այդ աստիճան հեռաւորութենէ տեսնելու զիտակ մը հնարուած չըլլալուն ստիպուած եմք մեր ժամացոյցներէն հասկնալ:

— Աշխարհիս արեւէն հեռաւորութիւնը ո՞րչափ է:

— Ինը վայրկեանի ճամբու չափ:

— Կը զառուցե՞ս ծօ...

— Ամենեւին պատուելի, Հիւլիօ ըսած է որ արեւուն լոյսը ինը վայրկեանէ աշխարհ կը հասնի:

Մեր բարեկամը երթալով սքանչացմամբ կը համալուի, ուստի կատիպուի ինքն ալ հարցում մը ընել:

— Թուարանութեան ո՞ր ճիւղն հասած ես:

— Մինչեւ չորս գործողութիւնները:

— Հարիւր ութսունը ութը զրէ:

— 188 դրեցի:

— Կէսը ինչ կընէ:

— Ահաւասիկ մէջտեղէն զիծ մը քաշելով, կունենանք հարիւր:

Այս հրաշալի հաշուադիտակսն պատասխանին վրայ մեր բարեկամը ափ ի լերան մնալով կը մեկնի սրահէն:

Ըստ մեր խմբարհ կարծեաց լաւագոյն է քիչ բան աւանդել աշակերտաց եւ ընտիր, քան թէ շատ մը խճողմունքներ՝ որք կը դատապարտուին ապարդիւն ըլլալու:

ՀԱՇՈՒԱԿԱՆ ՄՕՏԱ

Հին առակ եղած է կրսին թէ (իշտէն արթմազ տիշտէն արթար) ամեն հին մօտաները նորոգուելուն նման այս հին հառակն ալ հիմայ գործադրիլ սկսաւ: Վաճառականն իւր գրագիրը կանչեց ու ըսաւ:

Պարոն Ստեփան, ամսականէդ 200 դրշ. պիտի գեղչեմ վասն զի առեւտուրները քիչցան, ծախսը պէտք է կարենք:

Պարոն գրագիրը երեկոյն տուն գնաց ու կնկանը ըսաւ, աիկին չըջաղեցտիդ խումաշէն երկու կանգուն պիտի կտրեմ, որովհետեւ շահ չիկայ ծախսէն վատկելու է: (Այն օրուէն ի վեր է որ վերջան այն չըջաղեցտաները որ փողոցները կաւէին:

— Տիկինը խոհանոց գնաց ու վարպետին ըսաւ վարպետ, քեզի տրուած հարիւր դրուշին յիսունը պիտի կտրեմ, քանի որ շահը պղտիկցաւ ծախսն ալ պղտիկցաւ լու է:

Խոհարարը որ կօշկակարին երեսուն դրուշ պարտք ունէր, գնաց ու ըսաւ:

— Եղբայր քեզի ունեցած երեսուն դրուշ պարտքիս քսանը պիտի կտրեմ, զի շահը պղտիկցաւ ծախսն ալ պէտք է որ պղտիկցնեմ:

Կօշկակարը մտավաճառի մը տասը դրուշ պարտք ունենալուն մտավաճառին կ'երթայ,

— Քօշօ, քեզի ունեցած տասը դրուշ պարտքս պիտի կտրեմ, ինչու որ շահս քիչցաւ:

— Որչափ պիտի կտրես,

— Ամենն ալ պիտի կտրեմ որ առնելիք տալիք չը մնայ:

Ինչպէս որ յայտնի է այս առակը նորոգուելով ընդհանրութեան կողմէն ընդունուեցաւ, ամէն տեղ քիչ թէ շատ հաշիւները գեղչուեցան եւ շատ զեղչողները պարտքերին բնաւ չսուղոյնեցնեցին:

ՄՐՏԻՍ ՄՈՐՄՈՔԸ

Կուղէի միլեօնատէր ըլլալ, եւ առ այս, ոչինչ կը խնայէի, աշխատութիւն, զրկանք, ամեն բան յանձն առած էի երեւակայարար, ուստի խորհեցայ՝ երեւակայարար հարստութիւն զիգել, քանի որ անկարող էի իրականացնել փափաքանացս կատարումը տեսնել: Օր մը, Մահմետ փաշայէն վար իջած պահուս, Սպանիական զոհակ մը յօրինել զբաղած էի. մտադրեցի 5 հարիւր հազար ոսկի հարստութիւն ունենալ եւ զիրականցիլ կեանք մը վարել, Բերայի յիսուի ճամբուն վրայ չքեղ ապարան մը առի, Պոսֆորի ծովափանց վրայ ամառանային շաշի ունեցայ, որուն առջեւ ալեաաաան խորսխանիչին կապուած կը կենար անձնական շոգեմակոյկս. տարուան չորս եղանակներուն պիտի այցելէի, Բարիդ. Ձուիցեր, Նիս, եւ Մօնաքօ, ուր ամենաուրեք պիտի գտնուէին փոխադրութեան ամենադիւրիւն պայմաններ, Մօնաքօյի մէջ թղթախաղի եւ Բարիդի մէջ սիրուհիներու եւ ա

քմահաճոյից ծախքերուն երեւակայած հինգ հարիւր հազար ոսկիս չի բաւեց, եւ կը խորհէի թէ ուրիշ ստակ գտնամ, ահա նոյն ժամուն բեռնակրին մէկը «վառսա» պօռ ալով այնպիսի ուժգնութեամբ զարնուեցաւ կուշտիս, որ տասը վայրկեանի չափ շունչս բռնուեցաւ եւ գետին չինկնելու համար ստիպուեցայ խանութի մը փեղկին յետու, ուր ժամանակ անցնելէ յետոյ խելքս պլուխս դալով, առաջագրեցի այլ եւս երեւակայական հարստութենէ հեռու կենալ, զսպելով սրտիս մորմոքը սակաւապետութեան մէջ:

ՆԿԱՐՆԵՐ

Աւանի մը ծերունի առաջնորդը, իր թիմի գեղերը այցելելու ելած էր. հասաւ այնպիսի գեղ մը, որուն գեղացիք համոզուած էին թէ իրենց աւանին առաջնորդը խիստ սրբակրօն եւ մեծ հրաշքներ ընելու կարող էր, ուստի զիւրին ռէսերուն միջնորդութեամբ խնդրեցին որ իրենց արտերուն, տարին երկու անգամ ցորեն արտագրելու ոյժ տայ:

— Շատ աղէկ, աղաքս, ըսաւ, այսուհետեւ քան եւ չորս ամիսը մէկ տարի համարեցեք եւ պիտի տեսնեք որ Աստուծով, երկու անգամ ցորեն պիտի քաղէք:

* * *

Ծաղրասէրին մէկը, Լիմոնցի գեղացիի մը հետ զրօսնուլ ուղեւորով, միամտօրէն ըսաւ:

— Բարեկամ, վաղուց հետէ կը խորհիմ թէ՛ զանգակատանց կատարները, ինչու համար աքաղաղի արձաններ կը դնեն եւ ոչ թէ հաւի:

— Օհ, որքան ախմար ես եղեր, պատասխանեց գեղացին, եթէ հաւի արձաններ դնէին, ածած հաւկիթնին այնչափ բարձրէն վար իյնալով պիտի կոտրէին:

* * *

Օր մը Վիքթոր Հիւկոյին հետ կը խօսէր իր բարեկամներէն մին որ ան ալ մուսաներուն սիրելին էր ու յաճախ կը սաւառնէր երեւակայութեան վերնագաւառները:

Խօսակցութիւնը կը դառնար իրենց նախասիրական նիւթերուն վրայ եւ բարեկամը հարցուց Թշուառներու հեղինակին թէ ո՞վ է արդեօք աշխարհիս մէջ առաջին բանաստեղծը:

Հիւկո պատասխանեց հեղուժեամբ:

— Երկրորդը Ալֆրէտ աը Միւսէն է:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դչ. օր Ազգ. Վարչութեան Խառն Ժողովը ի նիստ գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ամին. Ս. Պատրիարքին եւ ատենապետութեամբ Վսեմ. Տատեան Յարութիւն փաշայի, Ժողովը նախ յաւանդեցաւ յանուն Ազգին չնորհաւորեց Ս. Պատրիարքին:

առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշան ընդունելուն առթիւ, եւ խորին երախտադիտութիւն արտայայտելով Ն. Կ. Վեհափառութեան բարձր գնահատութեան մասին, որոշեց անմիջապէս երախտադիտական ուղերձ մը պատրաստել, որ զրուեցաւ յատուկ խնամով, եւ ստորագրուեցաւ Կրօնական եւ Վաղաքական Ժողովներուն բոլոր ներկայ անդամոց կողմէ: Ատենապետ փաշան անմիջապէս սոյն ուղերձն անձամբ տարաւ մատոյց յոտս Կայսերական Գահոյից:

— Ամենայն Հայոց Հայրապետը, վարդապետական ակունակու լանջախոյ չնորհած է Արժ. Տ. Յովհաննէս Մկրեան Ա. քահանայի ի խրախոյս իւր եկեղեցական եւ գրական ծառայութեանց: 1875 թուականին հոգեւոր Գէորգ Տ. Ս. Կաթողիկոսը ոսկեղօծ խաչ չնորհած էր Տ. Մկրեան հօր:

Սոյն արժանաւոր վարձատրութեան առթիւ կը չնորհաւորենք Արժ. Մկրեան Հայրը:

— Հայ-Հռովմէականաց պատրիարք գերերջ. Ագարեան Սրբազան, Վեհ. Կայսեր գահակալութեան տարեգործին առթիւ Կայսերական պալատ երթալով, Բերայի Անարատ Յղութեան օրիորդաց վարժարանի աշակերտուհեաց մէկ ոսկեթել ձեռագործն Ն. Վեհափառութեան մատոյց որ Կայսերական գահակալութեան արժանացաւ:

— Գահութեամբ կ'ձանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Ա. Կարդի Շէֆազաթ պատուանշան չնորհել Ազն. Տիկին Եւլինէ Նազգաչեանի, դուստր Բարձր. Յարութիւն փաշա Տատեանի:

— Բ. Դոնէն Ազգ. Պատրիարքարանի յանձնուած են հետեւեալ Առաջնորդական տեղապահներու պաշտօնը վաւերացնող Պէրաթները:

Տրապիզոնի Առաջ. Տեղապահ Տ. Խոսրով Վ. Պէշերիկեան. — Շապին Գարահիտարի Արիստակէս Վ. Վանքեան. — Արապկիրի Առաջ. Տեղապահ Մուշեղ Վ. Սեւրեան: Նոյնպէս Պանտրիւսի եւ Պալքէսիի Առաջ. Տեղապահ Յակոբեան Տ. Վահան վարդապետի պաշտօնատեղին մեկնելու համար հրամանագիր եկած է:

— Անցեալ չաբաթ երեկոյ Եէնիքէօյ Եռսուֆեան Ազն. Տիգրան էֆ. ի բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ, Մեծ. Տրդատ էֆ. Փափաղեանի նշանախօսութիւնը Ազն. Օր. Բերկուռի երկանեանի հետ:

Տրդատ էֆ. Փափաղեան. իր կենցաղագիրութեամբը եւ գործունէութեամբը ծանօթ է շատերուն եւ Օր. Բերկուռի երկանեան իր սեռին պատուարներ եւ իմացական զարգացմամբ օժգեալ հայուհի մ'է: Կը չնորհաւորեմք երկու ընտանեաց այս նոր խնամութիւնը:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հինգչարթի իրիկուն ժամը 11 ին Գապոթաշի բացերն ահուկի արկած մը պատահեցաւ: Աւստրիական Իլլան Պրաիլե եւ անգլ. Ֆրիւսֆո չղեկատնետու միջու ժամը 9ին ընդհարում տեղի ունեցաւ: Աւստրիական չղեկնաւը ձախ կողմէ մեծ ճեղքուածք մը ունենալով ըն-

կըզմեցաւ : Ինչպէս Պրախիշէ , որ Նիքոլայէվէ ցորեն բուսած էր , Մարտիկա երթալու համար Պոլսոյ հաւաքանդիստն եղած եւ Գաղաթաղի առջեւ երկաթ նետած էր : Յրեյսո չեզեհնաւն ալ , որ Միջերկրականէ եկած էր Սեւ ծովու երթալու , նոյն տեղն երկաթ նետած էր ածուխ առնելու համար : Հոսանքին սաստկութենէն Ինչպէս Պրախիշէի երկաթը քուեցաւ եւ չոգենաւն Յրեյսոյի զըլիտն զարնուեցաւ : Աւստրիական ձախ կողմէն խոշոր ճեղքուածք մը բացուելով սկսաւ ջուր առնուլ : Այնպէս չոգենաւն զըլտու կողմն սկսաւ տակաւ ընկղմիլ : Նաւապետը փորձեց խորիսիւն չըլթան քակելով չոգենաւը դէպ ի ցամաք առաջնորդել , սակայն չյաջողեցաւ : Նաւապետն ու նաւազք իրենց անձնական զոյքերն առին եւ ազատուեցան օսմ . պահականաւուն եւ դեսպանատանց պահականաւերուն կողմէ զրկուած բազմաթիւ մակոյկներու կողմէ : Նոյն միջոցին շատ մը նաւաձիգ չոգենաւներ ալ հաւաքուած էին արկածին վայրը : Ինչպէս Պրախիշէ արտաճմիկ տեսարան մը կ'պարզէր . կամաց կամաց ջուրին մէջ կ'իջնար . նաւազներէ մին փութաց առնուլ չոգենաւն զորոյք : Վերջապէս ժամ 11 1/2ին բուրովին ընկղմելով անյայտ եղաւ : Նաւապետն ու նաւազները տարուեցան աւստրիական ՀՊԱՎ պահականաւը : Անդլ . չոգենաւն , որ նոյնպէս զըլտու կողմէն վնասուած էր , երկաթը քաշելով Սալաճաքի առջեւ ցամաքին մօտեցաւ : Ինչպէս ըսինք , բազմաթիւ նաւաձիգներ հաւաքուած էին արկածին վայրն՝ եւ շատ աշխատեցան Ինչպէս Պրախիշէն ազատելու , բայց չյաջողեցան , զի կարելի չեղաւ երկաթին չըլթան խզել :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգղիա . Անցեալ չորեքշաբթի Վիքթորիա թագուհին Սկոտլանդ գնաց քիչ մը ժամանակ մնալու համար Պալատըլի զգեստին մէջ : Ուրբոթ տեղական դործակալութիւններու կողմէ հրատարակուած հեռագիր մը կ'ըսէր թէ Թագուհին առողջութիւնը գոհացուցիչ չէ , ուստի եւ Ուէլսի իշխանը կանչուած է Մարիէնսպատէ (Աւստրիա) , ուր գացած էր քանի մը շաբաթէ ի վեր : Իշխանին այս յանկարծական կոչման պատճառն յայտնի չէ , վասն զի Թագուհին երկուշաբթի քաջառողջ էր : — Հնդկաստանի սահմանադիրն վրայ այս չարթու կարեւոր դէպք չստանցաւ : Յարձակումներ եղաւ մէկուսացեալ պահականոցներու վրայ , եւ Անգղիական կանոնաւոր զօրաց փոքրիկ ջոկատ մը գործեց իրաւը կիրճին մօտ եւ Սամանա լեռներուն վրայ : Բայց տակաւին Անգղիական զօրաց ընդհանուր շարժում մը տեղի չունեցաւ : Աֆրիտի ցեղին մարդիկը լքած են իրաւը կիրճը , բայց յայտնի է թէ իրենց դիտաւորութիւնն է ընդհուպ հոն վերադառնալ որպէս զի գիմաղրեն Անգղիացիներու ու եւ յառաջիկա ժամանակներ : Անգղիական բանակն իր առջեւ ծանր դործ մը ունի , եթէ անդորրութիւն պիտի վերստանաւ Աֆրիկան սահմանադիրն վրայ : Օրաքայ ցեղն ալ , որուն հողը Աֆրիկաներու հողին հարաւակողմն

է , ապստամբած է : Ապստամբ ցեղերն Հնդկաստանի հիսիոարեւմտեան սահմանին վրայ կը տարածուին դրեթէ 200 մղոն տեղ , եւ կարող են 30,000 պատերազմիկ հանել զիմաղրելու համար այլեւայլ հեռաւոր կայարաններու վրայ յարձակողները պատժելու նպատակաւ զրկուած Անգղիացիներու ու եւ յառաջիկա ժամանակներ : Խնդիրն այնքան ծանր է որ Անգղիական կառավարութիւնն սկսած է խնամով պատրաստութիւններ տեսնել , եւ իր զօրքերուն յառաջ խաղալ պիտի չտայ մինչեւ որ կարենայ յուսալ ջախջախիչ հարուած մը տալ եւ այդ ցեղերն անմիջապէս հնազանդութեան բերել : Հնդկաստանի ընդ տէրութիւններուն ընդ որ վեհապետներն առաջարկած են զօրք տալ Անգղիական կառավարութեան եւ առաջարկն ընդունուած է : — Անգղ . կառավարութեան դէմ դէպք մը պատահեցաւ Մալապարի եզերքը Պոմպայի հարաւագողմը , բայց ծանր հանգամանք չունի : Սակայն աւելի կարեւոր են սա լուրերը թէ Պիւնտիսթան ապստամբութեան պատրաստութիւններ կը տեսնէ Անգղիոյ դէմ : Ստոյգ է թէ Հնդկաստանի Անգղ . իշխանութիւնները քառասուն տարիէ ի վեր գտնուած չեն այնպիսի կացութեան մը առջեւ որ աւելի դժուարին ու վտանգաւոր ըլլայ քան անցեալ ամսոյ մէջ յանկարծակի երեւցած կացութիւնը :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՆՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Սուրբան Հաւաք ճառարի թիւ 14, Կ. Պոլիս

Ե . ՏԷՄԻՐՃԻ ՊԱՆԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ - ՇԱՅԵՐԷՆ

Գիւն 22 Ղրշ .

Սոյն Ֆրանսահայ բառարանը յորինուած հետեւողութեամբ Լիդուէի տիեզերական բառագրքին , կը պարունակէ Ֆրանսերէն լեզուն գրեթէ բոլոր բառերն իրենց բնութիւններով , որպէս եւ ամենէն գործածական ոճերն : Տէմիւրիպաշեան էֆէնտի բառաչնութեան մասին իւր ունեցած մասնաւոր յարմարութեամբն որով բազմաթիւ բառերով ճիշտացուցած է հայ լեզուն , գտած է լեզուն պակասած գրական , գեղեցկագիտական , իմաստասիրական , գիտական եւ արհեստական բառերուն հայերէններն , այնպէս որ կառարեալ բառագիրք մը կրնայ համարուիլ Բառարանն ունեցած այս երրեակ առաւելութեամբ , այսինքն առաւելութիւն Ֆրանսերէն բառից , առաւելութիւն նոր առմանց , առաւելութիւն 15—20,000 նորահայտ հայերէն բառից :

Այս բոլոր առաւելութեամբ Ֆրանսահայ Բառարանն . որ կը պարունակէ իւր 1000 երես , կազմեալ կը ծախուի անօրինակ գնով :

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿՏԱԿԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ

Յ. Մ. ՀԱՋԵԱՆ

— Ա՛հ, զիս թողէին հուսա, մինչեւ իրիկուն քնանայի :

— Ժանանակը՞ գտար քնանալու, տես, պապա թօման ապուրնիս բերաւ :

Յիրաւի ալ ծերունի խոհարարը մեծ ափսէով մը ապուրը բերելով սեղանին վրայ դրաւ :

— Ուրիշ բան մը կուզե՞ք, հարցոց :

— Առ այժմ դուռը դոցէ գնայ, ըսաւ Պէտօ, ի հարկին իմաց կուտանք :

Պապա թօմա դուրս ելնելով դուռը դոցեց. հրեք պատաններն երբ մինակ մնացին, Պէտօ ձայնը ցածցնելով ըսաւ :

— Պիւլպիւլ, եւ դու Գուլա, բարիք մը ընել կուզէ՞ք :

— Անմիջապէս. առ ալ հարցնելու բա՞ն է, ըսաւ Պիւլպիւլ դգալը՝ ձեռք առնելով :

— Ապուրը շատ տաք է, կրկնեց Պէտօ, կրնանք քիչ մը խօսակցիլ, մինչեւ որ ուտուելու աստիճան պաղի :

— Ճշմարիտ է ըսաւ Գուլա, անուշադիր դգալ մը կուլ տըվի, հալած կապարի նման մինչեւ սիրտս իջաւ :

— Անոր համար աչքերդ արտասուաթոր է. ես ալ կարծեցի թէ լուսահոգի մամու կողբայիր, ըսաւ Պիւլպիւլ :

— Կատակը մէկդի, աղաք, զործի վրայ խօսինք :

— Լաւ, խօսէ, բայց վերջապէս բան մը ըսէ որ մենք ալ հասկնանք :

— Երէկ իրիկուն թագսիմի էրթաւ-լօֆօզ գաղինոյին մէջ, պատանիի մը հանդիպեցայ, որն որ թեթեւօրիկ պարոնէ մը՝ խանութին տէրը կարծելով, զործ խնդրելու եկեր էր :

— Ապուշ մը, ըսաւ Պիւլպիւլ ուսերը ցնցելով :

— Ոչ, ապուշ մը չէր, այլ փախստական մը . . . :

— Փախստական մը, ըսին միարեան :

— Այո, փախստական մը որ, որ աղբի վերաբերիլը չէր գիտեր որովհետեւ իւր դահիճները զայն հարչարելէ ի զատ ուրիշ բան մը չէին սովորեցուցած անոր :

— Ազատեցի՞ր Պէտօ, այդ տղան, հարցոց Պիւլպիւլ աշխոյժիւ :

— Այո, իմ քովս է, բայց բոլորովին զայն վտանգէ ազատելու համար ձեր աջակցութեան պէտք ունիմ :

— Խօսէ, ինչ կուզես որ ընենք ըսաւ Գուլա դգալը ձեռքէն թողով :

— Գարթան Տիմիթրօն կը ճանչնաք այնպէս չէ՞ . . . :

— Հօ՛, հօ՛, ատոր դէ՞մ պիտի խոզանք :

— Միթէ կը կասի՞ք . . . :

— Ամենեւին, միայն թէ զիտես որ Տիմիթրօ սովորական ելուզակ մը չէ, եթէ իրեն դէմ խաղ մը խաղալինս գուշակէ, արեւ չը ծագիր այն օրը :

— Այս գործին մէջ վախնալու բան չիկայ, մտիկ րբէք. Տիմիթրօ, տառը տարի առաջ հարուստ ընտանիքէ մը վեց տարեկան տղայ մը կը գողնայ. տառը տարի վայն՝ Սարընարէն ժամու հափ հետու իսկիւմի գեղ կնոջ մը քով պահելէ վերջը, երէկ առաւօտ ուրիշ տեղ փոխադրելու համար իւր մարգոցմէ միոյն հետ Պօլիս կիջեցնէ, տղան կամուրջին վրայէն խոյս կուտայ որն որ գիշերը ժամը մէկին ատենները էրթա-լօֆօզին մէջ դէմս ելնելով, հետս առի որ տունս ասնիմ, որովհետեւ բոլորովին անօգնական մնացած էր, էրթա-լօֆօզէն զարծիս կօշիկ ներկելու համար Կէմալմազին Սրճարանը մտայ բարեբաղդաբար ընկերս դուրսը թողուցի, Տիմիթրօ հոն էր, զիս քովը կանչելով ըսաւ թէ գիշերը ժամը չորսին ատենները կարելւոր գործի մը համար ինծի հետ անսակցիլ կուզէ, ես ալ Ղալաթիոյ աշտարակին դէմը պարսպին ներքեւ ժամադիր եղայ, որոշեալ ժամուն եկաւ եւ սա կենդանագիրը տուաւ ըսելով Նիքոյին զիմապատկերը գրպանէն հանեց սեղանին վրայ դրաւ :

Երկու ստամբակները հետաքրքրանք պատկերը դնեցին :

— Համակրելի շուտիկի մը կը նմանի, ըսաւ Պիւլպիւլ :

— Էյ լաւ, այս կենդանագիրը տալով ինչ ըսաւ Տիմիթրօ :

— Ընդհանուր փողոցի արտոյաններուն ցոյց տուր այս պատկերը ըսաւ, եթէ այս տղան գտնանք, մեզի տառը ոսկի պիտի վճարէ :

— Ուրեմն ապուրնիս ուտենք ու անմիջապէս հետազօտել սկսինք :

— Բայց Տիմիթրօյին փնտաւած տղան իմ պաշտպանեալս է, այն պատանին որ երէկ գիշեր իմ տունս տարի :

— Վայ թշուառական, ըսաւ Գուլա ականջը քերելով, ուրեմն ինչ ընելու միտք ունիս :

— Պիտի պաշտպանեմ այդ տղան եւ ինչ որ ալ ըլլայ՝ Տիմիթրօյին ճանկէն պիտի ազատիմ զանի :

— Ինձ այնպէս կերեւի որ ըսաւ Պիւլպիւլ, Տիմիթրօ մեծ շահ մը ունի այդ տղէն, ուստի այսօր կամ վաղը պիտի գտնայ անոր հետքը, այս մասին տարակուսիլն անգամ աւելորդ է :

— Տիմիթրօ ընդ միշտ պիտի դադրի զայն փնտալէ, եթէ ինծի աջակցիք :

— Ինչպէս :

— Ահաւասիկ, ճաշերնիս աւարտելէ վերջը զձեզ Ձիչէքլիյին գինեանիկը պիտի տանիմ, ուր Տիմիթրօ գիտ կուտասէ. իրեն պիտի ըսէք թէ Շարապ խկէլէսի լաստին վրայ ձուկ որսացած ատեննիդ, ճիշդ այս կենդանագրին տէր պատանին, նոյն պահուն մակոյկ մտնող Յոյն նաւապետ մը կեցնելով, աղաչեց որ զինքն ալ հետը տանի եւ այնչափ պաղատեցաւ որ նաւապետը համակրելով, մակոյկն առաւ տղան, ապահովաբար իւր նաւը տարաւ պիտի ըսէք :

— Էլայ նզովից արմատ. ասո՞ր համար կարթի կուղօլիս միատեղ առնել տուիր. իրաւ որ սքանչելի խորհուրդ. բայց կը կարծե՞ս որ Տիմիթրօ մեզի հաւատա :

— Կատարելապէս, որովհետեւ ես ալ պիտի վկայեմ :

թէ, մեր անտառն ապառանին նոյն իսկ այս պատերերին տէրն էր :

— Բան է որ դու ալ մեզի հետ զանաւանդ պիտի ըլլաս :

— Ոչ, ես կէս ժամ առաջ պատկերը ձեզ ցոյց տուած պիտի ըլլամ, լայց նոյն վայրկեանին նաւամատոցին մօտը գտնուող զինեանիկներէ միոյ՝ առջեւէն լուսարօ՝ ձայնելս լսելով . . .

— Հասկցայ ըսաւ Պիւլպիւլ, զքեզ կանչած պիտի ըլլանք ստուգելու համար թէ մակոյկին մէջի պատանին նոյն ինքն է :

— Ժիշգ այդպէս :

— Ուրեմն ապուրնիս ուտենք ըսաւ Գուլա զգալը ձեռք առնելով, նզովից արմատ, վախճամ որ մինչ այժմ չափէն տեսիլ պաղեցաւ :

— Կերեւի որ այս առաւօտ նախաճաշ չես բրած, ըսաւ Պէտօ ժպտելով :

— Տաճարապետիս մէկ անհոգութիւնը, որ երբէք չը պիտի ներեմ թշուառականին . . . հաւատա զկայ սքանչելի ապուր, լայց մեզք որ քիչ մը աւելի պաղեր է :

— Աղէկ միտքս եկաւ ըսաւ, Պիւլպիւլ այն պաշտպանած պատանիդ ինչ պիտի ընես :

— Նախ մեզ ընկեր պիտի ընեմ, յետոյ պիտի աշխատինք այդ տղուն մայրը կամ հայրը գտնալով, զաւակնին իրենց վերադարձնել :

— Պէտօ, ճշմարիտ կըսեմ որ դու մենէ շատ աւելի կարմես :

— Բարեգործութիւնը միթէ արժանիք մըն է :

— Հապա ի՞նչ է :

— Պարտք մը, եթէ երէկ զիշեր այն տղան քու դէմդ ելած ըլլար, հաւաստի եմ որ ինչ որ ըրի ես, դու ալ նոյնը պիտի ընէիր :

— Քու պաշտպանեալդ այսուհետեւ մեր եղբայրն է, Տիմիթրօ իրաւ է որ ահարկու յելուղակ մ'է, լայց ապահով եղիր որ անոր մէկ մազին անդամ չը պիտի կարենայ դպչիլ :

— Ծնորհակալ եմ, հիմայ լաւ մը փորերնիս կշտաղցնեմ եւ չիշ մալ զինի խմենք, զինին մարդուս համար ձեռքութիւն կուտայ, հէյ, ինձ նայէ, պապա թօմա ապուրնիս լմեցաւ . . .

Պապա թօմա արտօրաւորով, քրտնաթոր ներս վազեց :

— Ինչ կուզէք, պարոն Պէտօ :

— Էհ, տէր Աստուած, ատ ալ հարցնելու բա՞ն է, համով հոտով կերակուր կուզենք :

— Փուռը ետիւմ հաւկթով մաքարօնի կայ, կրնամ պնդել որ դեռ այս տեսակ մաղարօնի կերած չէք :

— Էյ լաւ, քանի որ այդպէս է, ըսաւ Գուլա, բեր ուտենք եւ մեռելներուդ հողոյն համար աղօթենք :

— Ինչպէս, կակազեց պապա թօմա սարսափահար, միթէ կերածնուդ փոխարէնը աղօթքով պիտի վճարէք :

— Հանգարտէ, պապա թօմա ըսաւ Պէտօ, դու մեր մաղարօնիներն ու չիշ մեալ ձերմակ զինի բեր, ստակը ես պիտի վճարեմ :

— Ժշմարիտը, քեզի հողիս անդամ ուզես կուտամ :

— Կը տեսնես Պէտօ ըսաւ Գուլա, մեր պապա թօման հողին քեզի կուտայ ու մարմինը ինձի կը թողու, այս ահազին եղի տիկը ինչ ընելու է :

— Ձր հաւանեցա՞ր չորցած սպոր, ըսաւ պապա թօմա գլորելով :

— Քու զուակդ համարուող տղու մը կտաակին կարեւորութիւն կուտաս ըսաւ Պէտօ, արի սա աննման մաղարօնովդ զինի՞ ժամ առաջ բեր որ փորերնիս կրչտայնելով աշխատելու երթանք :

Հիմայ անմիջապէս ըսելով, պապա թօմա դնաց ու զուածները բերաւ ու սեղանին վրայ դրաւ :

Այժմ ընթերցողնիս Գէմէր Ալթըյի Ձիլինկիր կոչուած զաղիր փողոցն առաջնորդենք՝ ուր կը գտնուէր Ձիլէքլիյին զինեանիկը եւ ուր Տէմիթրօ, Թադէին հետ անկիւն մը նստած Պէտօյին գալստեանը կսպասէր :

ԳԼՈՒԽ Թ.

20 ՀԱՋԱՐ ՏԲՄՆՔԻ ԶԷՔԸ

Այս փողոցը վերէն վար դրաւած են անպարկեշտ կիներ որոնց դէմքերն չպարուած ու ներկուած յաճախորդի կսպասեն, մարդ այս թշուառութիւնները տեսնելով կարելի չէ որ մարդկութիւնը չ'անիծէ. այդ կիները կամք չունին, մարդ ըլլալէ զաղրած են, պարզապէս խանութի ապրանքներ են. կը ծախուին ու ծախուին մշտնջենապէս ծախուեալու սահմանուած են: Ձիլէքլիյի զինեանուներ փողոցին ծայրի անկիւնը կը գտնուէր, խանութին դրան վրայ երկաթէ՝ քառակուսի թիթեղի կտոր մը կախուած էր, որուն վրայ ծաղկեփունջ մը նկարուած էր իբր նշանակ Ձիլէքլի ահուան. խանութին ներքը Բաբելոնեան խառնակութիւն մը կը տիրէր, ցլրուցան աթոռակներ, փայտեայ զաղիր սեղաններու վրայ պարապ օղիի գաւաթներ եւ աղտեղի պնակներ թողուած էին. խանութին տէրը Քիւչիկ Տէնկօ դրապիզին քովը հին թիկնաթոռի մը մէջ կը մրափէր, իսկ խանութին սպասուորը՝ որ տան երկու տարեկան աղայ մէկը, պատերու վրայէ ափով ձանձ որսալու դրաւած էր. նոյն պահուն Տիմիթրօյէն ու Թադէն ուրիշ յաճախորդ չիկար խանութին մէջ, որոնք անկիւն մը սեղանի մը առջեւ նստած, Պէտօյին գալստեան կսպասէին :

— Ինձ նայէ վարպետ, ըսաւ Թադէ լուռ կենալէ ձանձրացած, այսպէս քարէ արձաններու նման դեռ շատ պիտի սպասենք :

— Լռէ ապերառ, բոլոր այս ձախորդութեանց պատճառը դու ես :

— Ե՛մ եմ . . . որո՞նք մտքէն կանցնեն թէ ստահակը խոյս պիտի տար, գէթ այս մասին նախապէս ինձ բան մը ըսած ըլլայիր, անոր է՞ր մնացեր որ իմ ձեռքէս խոյս տայ :

— Եղածը եղած է, ուր որ ալ ըլլայ փողոցի արտոյանները դիւրաւ կը գտնան անոր հետքը :

(Շարունակելի)

Տեղ Լրագրոյս՝ Ա. ՍԱՐԳՍԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

(Նախկին ՊԱՂՏՈՍԻՍՆ Տպարան)

Կ. Պոլիս, Սուրբ Զատիկ 11.